

Фразеологизми в говора на с. Маноя, община Дряново

Събраните фразеологизми са използвани от местното население в говора на с. Маноя, като значителна част от тях се употребяват и в други региони на страната. Те съдържат ценна информация за бита и културата на хората, като включват груби, просторечни и табуирани *‘нецензурирани, неприлични’* думи, които съзнателно не са заменени от евфемизми *‘думи, които се употребяват вместо други, неудобни в дадена ситуация, или груби, неприлични’*, за да се запази автентичността на фразеологизмите. През 60-те години на двадесети век, когато те са събирани и записвани, хората с по-ниско образование, живеещи в селата, не са считали тази лексика за неприлична, неудобна, неподходяща, а в днешно време употребата ѝ в книжовния език е недопустима. Фразеологизмите отразяват обичаите и нравите, чувството за хумор, емоционално-образния език, богатата душевност, моралните качества, мъдростта на нашите предци, които отдавна не са между живите, но са оставили дълбока следа в нашата култура.

*Ако ти е тесен г...за, няма да си дялам клина. – Няма да си нарушавам спокойствието.

*Аршин дълъг, два широк. – Много дебел човек.

*Барабар Петко с мъжете. – Някой се опитва да извърши нещо заедно с другите, но това не е по силите му.

*Басма не цепя на никого. – Държа се грубо, остро, некоректно.

*Бера душа – Много съм болен, на умирање съм.

*Бера срам, събирам срам – Срамувам се.

*Боли го г...за. – Нищо му няма, прави се на болен.

*Боли го г...за за ... – Хич не му пука, не го интересува.

*Бошлаф. – Празни приказки.

*Бъкел не знае. – Нищо не знае.

*Бълхи му хвърчат по г...за. – Спи дълбоко.

*В г...за му топлийка не можеш да навреш. – Много е стиснат, скрънза е.

*Вадя думите от устата с ченгел. – Много трудно успявам да получа отговор на въпросите.

*Вапцахме я. – Объркахме работата, оплескахме я.

*Вдигам пушилка. – Викам, карам се, крещя.

*Вдигам си чукалата. – Махам се, тръгвам си, отивам си.

*Вирнал си е носа, с л...няна клечка не можеш да го стигнеш. – Възгордял се е, станал е много важен.

*Виря глава. – Вдигам нагоре глава, възгордявам се.

*Виря г...з на кревата. – Лежа болен на легло.

*Вода, хляб – пачи г...з. – За човек, който пие вода по време на храненето.

*Времето е кисат. – Времето е малко, не стига.

*Всеки с дерта си и аз с моя. – Всеки човек говори за проблемите си.

*Всеки си е башка луд. – Всеки е различен, своенравен, особняк.

*Всички наопаки, а той терсене. – Неразбран, лош, своенравен човек.

*Всяка жаба да си знае гьола. – Всеки човек да си знае мястото и да не се бърка в чуждите работи.

*Втасахме я. – Попаднахме в неприятно положение.

*Вчетвориха ми се очите. – Измориха ми се очите от напрежение, от очакване на нещо.

*Върви на майната си. – Махай се, заминавай си; върви, където искаш.

*Върви на мама си в г...за. – Махай се, заминавай си; върви, където искаш.

*Вържа кусур на някого – Обиждам се, засягам се от критиката му.

*Гарга му е изпила акъла. – Съвсем е оглупял.

*Гащите на букаи. – Смъкнали му се панталоните, разпасал се е, може и да е насран.

*Гледа като посрано дете майка си. – Виновно, засрамено, страхливо.

*Гледам като писано яйце. – Грижа се, гледам с голямо внимание, старание, загриженост.

*Гледай си пашалъка. – Живей си спокойно и не се бъркай в чуждите работи.

*Гледай си рахатлъка. – Живей си спокойно и не се бъркай в чуждите работи.

*Глупости на търкалета. – Големи глупости.

*Голям го вади. – Държи се високомерно, надут, важно.

*Голям дерт ми е да... – Имам голямо желание, голям мерак да...

*Гоня карез. – Търся отмъщение.

*Грухам като глух петел. – Работя тежък физически труд без да възразявам.

*Г...з глава затрива – лаком човек.

*Г...з до г...з. – Плътено, един до друг.

*Г...за й вѣн – Ходи с много къса рокля, с много къса пола.

*Г...за му още е зелен, дето го е бърсал с бѣзак. – Възгордял се е, забравил е селския си произход.

*Да загладя косѣма. – Да напѣлнея малко, да се поправа.

*Да изгледам влака. – Да изпусна влака.

*Да излѣжа хляба. – Да изям хляба, да се нахраня.

*Да има сега едно замръзнало л...но, веднага ще го сдѣвчеш. – Много сърдит, избухлив, ядосан човек.

*Да навиря петалата. – Да умра.

*Да навра някого в кучи г...з. – Да му направя скандал, да го злепоставя, да го направя на нищо.

*Да не ти се е свил смок в кесията, че не смееш да брѣкнеш. – Какво те е страх да дадеш пари, много си стиснат.

*Да нямаш чедка на г...за си. – Какво ти пречи да ядеш плодове със семките, например грозде.

*Да сгязя лука. – Да сбѣркам, да направя нещо непозволено.

*Да си го завреш (заври си го) в г...за. – За нищо не става, това е негодна или ненужна стока, вещ.

*Да си затуля г...за. – Да си хапна, пийна нещо, за което съм имал голямо желание.

*Да си развѣя прѣдняята. – Да се поразходя, да отида в друго село, в друг град.

*Да ти види г...за пѣт. – Дѣлго изморително ходене пеш.

*Да ти изгледам гѣрба. – Вѣрви си, заминавай си.

*Да òди (да ходи) – Добре, нека бѣде така.

*Да сѣре, да маже – Да прави каквото си иска, не ме интересува.

*Давам ѝ (му) пѣтя. – Разделям се с нея (него), развѣждам се.

*Дал бог добро. – Отговор на поздрав от човек, който работи, върши някаква работа. Поздравът е „Помага Бог”.

*Два декара г...з. – Много дебел човек.

*Двете му рѣце заврени в г...за. – За нищо не го бива, с две леви рѣце е.

*Двете му рѣце леви. – Несрѣчен е, нищо не умее да прави.

*Дѣра лисици. – Поврѣщам (обикновено от препиване).

*Детето няма да ти сѣре жѣлтици. – Не глези толкова детето, нямаш полза от него.

*До г...за ти. – До теб, съвсем близо.

*Драсни кибритката. – Запали огън.

*Дрѣн-дрѣн ѣрина – бабината ти Кѣрина. – Празни приказки, глупости.

*Дупе тричаво. – Човек, който има желание, но не може да свърши някаква работа, защото тя не е по силите му.

*Дѣлбоки приказки. – Мѣдри, дѣлбокомислени думи.

*Дърта пастърма. – Голяма, възрастна, пълнолетна жена, която върши необмислени, хлапашки постъпки.

*Дядо Божи (Свети Илия) си мести буриите от зимната маза в лятната. – Гърми и треши, святка се.

*Един бие тъпана, друг обира парсата. – Един работи, а друг ползва облагите от труда му.

*Една лула орехи не струва. – Абсолютно безпомощен е да се справи с проблемите сам.

*Едно за глава, друго за крака и нищо ката хората. – Започвам едновременно много неща, но не ги довеждам до край или не ги върша както трябва, действам хаотично.

*Едно към гъотере. – Приблизително, без точни изчисления.

*Ей сега ще издухаш едно чувалче пепел на г...за си. – За човек, който е много радостен, много доволен, много се хвали.

*Емвам някого. – Настоявам упорито, изисквам, притискам, досаждам на някого да извърши някаква работа.

*Емвам пътищата. – Изведнъж тръгвам някъде, понякога без определена цел, движа се бързо.

*За какъв блях са ти тези вещи (книги, дрехи). – Съвсем не са ти нужни.

*За какъв блях си ми. – Никак не ми трябваш.

*Заври си го в г...за. – За нищо не можеш да го използваш, за нищо не може да ти послужи.

*Заглади гребена, косъма – Поправи се, понапълня след като оздравя.

*Замръзна ми сопола. – Замръзнах, стана ми студено.

*Запарям качето на някого – Карам се, бия, наказвам някого, обикновено дете.

*Запъва се като костилка на г...з. – Инати се, държи на своето и не отстъпва.

*Запъва се като магаре на мост. – Инати се, държи на своето и не отстъпва.

*Запъртък не се разваля. – Не може да бъде покварен човек, който вече е покварен.

*Засирам си пътя. – Излагам се така, че повече не мога да разчитам на този човек.

*Засра някаква вещ. – Загуби, повреди, развали.

*Затваряй си човката. – Мълчи, млъквай.

*Затваряй си чонката. – Мълчи, млъквай.

*Затули си г...за. – Хапна или пийна от това, което искаше, опита го.

*И г...за си да съдереши (от рев), няма да стане на твойта. – Нищо няма да постигнеш.

- *Иде ми отръки. – Умея да върша с лекота, приляга ми.
- *Изблизо подострен. – Сприхав, избухлив, нервен човек.
- *Измята се като фурнаджийска лопата. – Променя мнението си според обстоятелствата.
- *Изпортям, да изпортя работата – Провалям, развалям работата.
- *Изскочи ми джигера. – Много се изморих, притесних се.
- *Изтъках си платното, ритнах ти кросното. – Свърших си работата, повече не ме интересува.
- *Изфиряса ми из главата. – Съвсем забравих.
- *Има кукувиче перо в г...за си. – Не може да стои на едно място, постоянно се движи, обикновено за дете.
- *Има си хас. – Виж ти, възможно ли е.
- *Кака посрала си двата крака. – Когато децата са породени, с малка възрастова разлика и по-голямото е момиче.
- *Каквато те е люлка залюляла, такава ще те долюлее. – Животът на човека до голяма степен се предопределя то семейната среда.
- *Какви л...на ще дъвчеш на зима. – Какво ще ядеш като не си приготвил зимнина.
- *Какви ще ги дъвчеш. – Какво ще говориш.
- *Какви ще ги плешиш. – Какви глупости ще говориш.
- *Какви ще ги тръшкаш. – Какво ще правиш.
- *Какво ми ядеш г...за. – Защо ми се караш, мърмориш.
- *Като изваден от възглавница. – Измачкана дреха.
- *Като излязъл от г...з. – Измачкана дреха.
- *Като те дёрна веднъж. – Като те ударя.
- *Кел файда. – Никаква полза, няма полза.
- *Кинди баш, кинди траш – Има да чакаш напразно, да се надяваш.
- *Клечка за в г...за си не може да издяла. – Несръчен е, нищо не умее да прави, за нищо не го бива.
- *Когато бълхи хвърчаха по г...за ти. – Когато спеше дълбоко.
- *Когато цъфнат налъмите. – На кукуво лято, никога.
- *Кой бие тъпана ‘барабан’, кой обира парсата. – Един работи, а друг ползва благата от труда му.
- *Който пие боза, му свири гъза. – Ще има газове, ще пръцка.
- *Който купи пишман става, който не купи два пъти. – Много съжалява.
- *Колкото да се каже. – Съвсем малко количество.
- *Коруба жаба. – Костенурка.
- *Косъма цепи на две. – Много е стиснат.
- *Кравай на ръка. – Довиждане, много здраве.
- *Краста и шуга са ме яли. – Това не ме интересува, не ме засяга.

- *Крив човек. – Опак, неразбран човек.
- *Криво гърло. – Дихателна тръба.
- *Криво ми е. – 1. Лошо ми е, зле ми е. 2. Мъчно ми е, тъжно ми е.
- *Кривя г...з. – Боледувам, не се чувствам добре.
- *Криза без риза. – Искаш нещо от съседа, но и той няма, за да ми послужи, например кибрит, сол.
- *Крушката не пада по-далече от сянката си. – За човек, който много прилича на някого от родителите или роднините си.
- *Куче влачи, диря няма. – Няма кой да потърси отговорност за провинение.
- *Куче на синджир. – Държавен служител, където има строга дисциплина.
- *Кучета ме яли. – Това не ме интересува, не ме засяга.
- *Където не го сееш, там никне. – Появява се на неочаквано място (за човек).
- *Къща, в която жена не гълчи и мъж не мълчи, огън да я гори. – В семейството трябва да има разбирателство, не може без компромиси.
- *Лаком г...з. – Лаком човек.
- *Лаком г...з кръв сере. – Лакомията се наказва.
- *Лакомо дупе гладно сере. – Лакомията се наказва.
- *Лапам мухите. – Бездействам, губя си времето.
- *Лежи като лехуса. – Мързелува.
- *Мала че не. – Как ли пък не.
- *Малко дѐте – гѐрне. – Бебето мълчи, не говори. То е по-скоро предмет, вещ, отколкото човек.
- *Мамата си трака – Оправен човек.
- *Манда̀поща – Ключарка. (първоначално бавна поща, биволска поща).
- *Манджа с грозде. – Буламач, нещо странно, което не се вписва в стереотипа.
- *Мат и маскара. – За голям срам и присмех.
- *Мирлик да има. – Тишина, спокойствие, разбирателство.
- *Мисли с г...за си. – Изобщо не мисли.
- *Мисли само за г...за си. – Само за себе си.
- *Млък, че те изяда влък. – Млъкни.
- *Мъж като л...но на дъжд. – Мекушав човек.
- *Мълчи като бит г...з. – Мълчи и нищо не казва.
- *Мяза на г...за ми. – Лошо свършена работа, лошо направено некачествено изделие.
- *На високите дървета гаргите кацат, пък на ниските серат. – Не се подигравай на висок човек.

*На гладно сърце. – Преди ядене, на гладно.

*На глед като тиква на плет. – Отвън всичко изглежда добре, но не се знае как е отвътре.

*На гол тумбак жилетка. – Човек, който иска скъпи, луксозни неща, а е лишен от елементарни вещи поради бедност.

*На гол тумбак чифте пищови. – Бедняк, който се опитва да се държи като богаташ.

*На голия си г...з. – При тази беднотия на какво отгоре се перчи.

*На г...за на географията. – На отдалечено, затънтено място.

*На г...за си нямам очи. – Не виждам отзад.

*На гърба си нямам очи. – Не виждам отзад.

*На един г...з разстояние. – Много близко.

*На един хвърлей разстояние. – Съвсем близко.

*На един х...й разстояние. – Съвсем близко.

*На калпав х...й вълната му пречи. – Несръчният, неловкият, неумеещият си търси глупаво оправдание.

*На коталец си вържа обувките. – Вържа си обувките на ключ.

*На майната си. – На отдалечено, затънтено място.

*На Маймун дере. – Неизвестно къде, кой знае къде.

*На момина (моминска) порта и магаре поревава. – Идва неподходящ кандидат за женитба.

*На пърти. – На райета. *Рокля на пърти.*

*На титък съм. – В готовност, в очакване съм.

*На тоз къс (месо), на оня къс – на мен гол г...з. – Раздадох всичко и за мен нищо не остана.

*На умряло куче нож вади. – Лош човек.

*На хава. – Навън, на двора, на открито.

*На харизаното ‘подарено’ магаре петалата не се гледат. – Като ти дават, вземай.

*Навирам (някого) в кучи г...з. – Правя го на две стотинки, за смях, за срам.

*Надувам гайдата. – Плача, рева.

*Назолих си г...за. – Задоволих си любопитството, желанието, мина ми мерака.

*Наклала се като биволица. – Надебеляла е много.

*Налягай си дърмите. – Кротувай, не се намесвай в чуждите работи.

*Намирам махна. – Не одобрявам, не харесвам, откривам недостатъци, неточност, неакуратност.

*Намирам му дамара. – Намирам най-лесния начин да получа облаги от нещо или от някого.

*Намѣнах си г...за. – Уморих се; капнах от умора, от физически труд.

*Не било по тикви, а по кратуни. – Щом нещо не е станало порано, когато му е било времето, сега съвсем няма да стане.

*Не го е видят, не го е чут. – Нито се чува, нито се вижда. Ни вест ни кост от него.

*Не го е ёня. – Хич не му пука, не го интересува.

*Не може за в г...за си клечка да издяла. – За нищо не го бива, несръчен, непохватен е.

*Не ми се завирай в краката. – Не ми пречи.

*Не му връзвай кусур. – Не му забелязвай, не му обръщай внимание, не му се сърди.

*Не му държи (стиска) г...за. – Не му стига смелост, сили, за да извърши нещо.

*Не му увира чутурата. – Не иска да разбере, не възприема, противопоставя се, упорства.

*Не прекършвай хатъра на някого. – Не се противопоставяй на желанието на някого.

*Не си вижда осрания г...з. – Не си вижда недостатъците, кусурите.

*Не си пъхай гагата, където не ти е работа. – Не се бъркай в чуждите работи.

*Не си се шарил. – Не си патил, не ти се е случило това.

*Не цепя басма никому. – Не се съобразявам с чуждото мнение.

*Не чува петлите. – Не чува, не разбира; недочува, има увреден слух.

*Носът му е закърчил. – Запушен му е носът с налепи.

*Няма да те ўмя (хўмя ‘мажа с хума’) – Върви си, не ми трябваш, не те искам на гости.

*Няма да ти се качи на г...за. – Какво ти пречи да го изядеш. Нищо няма да ти стане ако го изядеш.

*Няма за цяр, не се намира за цяр. – Няма никак, съвсем няма.

*Нямам на г...за си тапа. – Нищо не ми пречи да го изям.

*Нямам (не ща) на г...за си чорбаджия. – Не завися от никого, свободен съм.

*Обирам си крушите. – Тръгвам си, заминавам си.

*Обирам си партакешите. – Тръгвам си, заминавам си.

*Онзи нож става да си стържиш г...за. – Тъп нож, за нищо не става.

*Остави за цяр. – Остави за лекарство, за резерв; да се намира за всеки случай.

*Остана с пръст в г...з. – С празни ръце, излъган, измамен.

*От г...з куклѣчка *‘костилка или семка от грозде’* ще извади. – Навсякъде се вре, нищо не остава скрито за него (за малко дете).

*От трѣн на глог, че по-висок. – От лош избор на още по-лош.

*Папер не остана от нещо. – Счупи се, скѣса се, прахоса се; нищо не остана от него.

*Пече си г...за. – Пече се на плажа, почива си.

*Плаша гаргите. – Заплашвам някого с нещо, което няма как да стане.

*Плувам като черасло по дѣното. – Не умея да плувам.

*По-далеч от село Плаково. – Не плачи.

*Покритото мляко котките не го лочат. – Прибраните вещи не се губят, не се повреждат.

*Положението е мамата си трака. – Много е сериозно.

*Помага бог – поздрав (добър ден или добро утро, когато хората работят).

*Попска порязаница. – Голяма и дебела филия хляб.

*Правя делвите. – Стоя с ръцете на хълбоците, т. е. не върша нищо.

*Прескѣчи трѣпа. – 1. Победи болестта, избави се от смъртна опасност. 2. Премина в следващия клас.

*Приказва като луд с г...за си. – Сам си говори.

*Приказвам на стената. – Никой не ме слуша, напразно си хабя думите.

*Приказвам на х...я си. – Никой не ме слуша, напразно си хабя думите.

*Приказки из г...з. – Думи, казани напук, на инат, необмислено.

*Прилая го кучето. – Замина си, отиде си.

*Прилича (мяза) на г...за ми. – Лошо, некачествено изработена, направена вещ.

*Прилича ти като на свинче звѣнче, като на коте килоти. – Изобщо не ти прилича.

*Притрябвала си ми, ще те хумя. – Ще те мажа с хума, т. е. хич не ми трябваш.

*Продавам чалѣми. – Заблуждавам, старая се да се представя в положителна светлина.

*Проклет в червата. – Много лош човек.

*Пустал, гѣче (като че ли, сякаш) гаргите са дърпали из г...за му. – Много слаб човек, слаботелесен.

*Разбира колкото свиня от кладенчова вода. – Нищо не разбира.

*Развързвам си кесията. – Давам голяма сума пари.

*Разполагам се като пет пари в кесия. – Разполагам се нашироко.

*Разсѣхна се качето (на някого). – Престана да слуша (за дете).

- *Рендосвам дъските. – Спя на дъсчения под.
- *Ръцете му в г...за наврени – Несръчен, неловък, не го бива за нищо.
- *С трън да завъртиш, няма какво да закачиш. – Много бедна къща.
- *Святя, ще ядеш кусатя. – Ще те набия.
- *Свърших я като кучето на нивата. – Несполучливо, лошо.
- *Седи си на г...за. – Седи си на мястото, не ставай, не се намесвай.
- *Седни, да ти види г...за чорбаджия. – Сядай да си починеш.
- *Сека гвоздеи – Треперя от студ. Зъбите ми тракат от студ.
- *Сера на метеното. – Правя боклук веднага след като е почистено. Провалям работата.
- *Сея на корена ряпа. – Разпитвам подробно, уточнявам, изяснявам прекалено много.
- *Сиромах човек – жив дявол. – Беднякът винаги намира изход от трудно положение.
- *Слагам си главата в торбата. – рискувам, подлагам се на голям риск.
- *Сложи си тапа на г...за. – Имай мярка.
- *Смея се с г...за си. – Много се смея.
- *Станал си с г...за нагоре. – В лошо настроение, сърдит.
- *Стисни си г...за. – Напъни се, стегни се, за да постигнеш това, а не завиждай на другите.
- *Стой по-далеч от село Плаково. – Не плачи.
- *Стой си на г...за. – Не ставай, не се намесвай в чуждите разправи.
- *Сторвам (да сторя) хабер. – Съобщавам, уведомявам.
- *Стоя диван-чапраз. – Стоя прав, за да изразя почит, уважение към някого.
- *Строявам някого. – Съветвам го, мъмря го, карам му се.
- *Студа за хатър не ходи, обличай се. – Студът не е за удоволствие, от него можеш да се разболееш.
- *Стъпвам като в паници. – Стъпвам предпазливо, несигурно.
- *Теглих му един кютек. – Натупах го, набих го.
- *Текезарска (текезесарска) кòпан. – Плитко или некачествено копаене.
- *Туй на фърлан. – Това е за изхвърляне.
- *Тъмно като в г...з. – Много тъмно.
- *Тъп като на гайда г...за. – Тъпак.
- *Тъп като на Дан Колов г...за. – Тъпак. (Дан Колов е известен в миналото борец).
- *Тъп като шушон. – Тъпак.

*Търкулнало се гърнето, че си намерило похлупака. – Двама души с еднакви недостатъци, отрицателни качества се събират да вършат съвместна работа.

*Убивам пукала. – Умирам.

*Удари ѝ пръта. – Изгони я, раздели се с нея, разведи се.

*Умря Марко. – Няма да стане, няма да ме измамиш, няма да ти мине номерът.

*Умрял турчин есенес, заял си му г...за днес. – Не напомняй, не споменавай за нещо отдавна забравено.

*Учи да не копаеш на текезето (текезесето). – Да не работиш тежък неквалифициран труд.

*Учи да не пасеш патките. – Да не работиш неквалифициран труд.

*Хаир да не видиш. – Добро да не видиш (за човек сторил нещо лошо, откраднал, присвоил, измамил за материална изгода.

*Хапя си гема. – Бързам, избързвам в действията си.

*Хвана ме канапа. – Мързи ме.

*Хвана ме охтиката. – Изнервих се, изгубих търпение.

* Ходя като прибулен. – Често се спъвам, не внимавам къде стъпвам.

*Ходя по главата си. – Правя каквото си поискам, без да се съобразявам с другите.

*Ходя по капли. – Ходя бос, без обувки.

*Хубавият кон и под съдрания 'скъсан' чул 'завивка' се вижда. – Хубавото не може да се скрие, вижда се отдалеч.

*Царят дава, пъдарят не дава. – Големият началник разрешава, но малкият началник не позволява.

*Чер гологън не се губи. – Такъв човек лесно не може да се заблуди, да се изгуби, ще намери пътя.

Чувай х...йо. – Като си пееш Пенке ле, кой ли те слуша.

*Чутурата му не увира. – Твърдоглавец е, не взема от дума.

*Ще му сипя башка. – Ще му дам да разбере, ще го науча аз.

*Ще си париш г...за с тухлички. – Ще имаш неприятности.

*Ще те гази мечка. – Ще имаш неприятности.

*Ще те мария. – Ще те набия.

*Ще те направя на пихтия. – Ще ти дам да разбереш, ще те накажа.

*Ще ти извадя кирливите ризи. – Ще разкрия, ще покажа нечестните ти дела.

*Ще ти запарям качето. – Ще те набия.

*Ще ти ядат гащите бой. – Ще те набия.

*Ще ти яде г...за бой. – Ще ядеш бой.

*Що щеш тук. – Какво правиш тук, защо си дошъл тук?

*Яде като шопар. – Яде лакомо, мляска.

*Яйце му се пече на г...за. – На голям зор е; изпълнява тежка и отговорна работа (изпит, жътва).

*Ял кокоши крака. – Човек, който не може да пази тайна; клюкар.

НАРОДНИ УМОТВОРЕНИЯ

(Гатанки, закачки, проклетия)

Гатанка. Бабиното зяпа, дядовото виси. Що е то? – Геранът и кофата с въжето.

Гатанка. Влиза в стаята, вдига ми полите, пъха си клечката, свършва си работата, изважда си клечката, смъква ми полите, излиза от стаята. Що е то? – Влизам в стаята, повдигам покривката на масата, пъхам ключа, за да отключа чекмеджето, свършвам си работа, изваждам ключа, излизам от стаята.

Закачки

Дойде сбора, заклахме вола. Отиде си сбора, плакахме за вола.

Домакинята кани гостите на сбора:

– Ежте, ежте *‘яжте’*.

– А ти защо не ядеш?

– Мен краста ли ме е яла. Триста лева крината съм го купувала.

Иван, гаван, лоптиган, пържи мишки на таван. Слезе долу у маза, улови го мишка за г...за.

– Кой хлопа? – Иван Шопа.

– За какво хлопа? – За една сопа.

Много ти здраве, петстотин крави, триста ти вълка и от кучето кълка. – Когато домакините изпращат гости (обикновено отдалече).

Спи, спи, пиле, майка ти лисица, баща ти влък. – Когато се приспива пиле, като главата му се пъха под крилото и то се люлее, докато заспи.

Да пази Господ от туна *‘голяма’* беда и от лоша жена.

Дърта минджа *‘женски полов орган’* у кошница.

Нож, ножага, пори жаба, стържи гащи, коли л...но.

Само болен се пита какво ще яде. – Останалите ядат всичко.
Чер човек, черноок човек, черномустакичестичък.

Проклятия

Болест да те изяде.
Бял ден да не видиш.
Пусто да опустее.
Сляп да ослепееш.
Сляп ослепяваш и кьорав тръгваш.
Чумата да те тръшне.